

נוקדים

מגוון לריקודי עם ומחול

NIRKODA

גיליון מס' 91 | מאי 2014 | מחיר 30 ₪

אלוף של ישראל ריקודי העם

**תחרות ריקודי העם
הראשונה בעולם
יוצאת לדרך!**

רוקדים

מגזין לריקודי עם ומחול

NIRKODA

ארגון המדריכים והיוצרים לריקודי עם
IFD Organization of
Instructors & Choreographers

גיליון מס' 91 | מאי 2014 | מחיר 30 ש"ח

3	"גילה את אמריקה" משה אסקיו יוצר ומחנך מירי קרימולובסקי
8	מחול הדבש מושיקו הלוי על ציר הזמן של חיי מלאי העשייה היצירה בתחומי המוסיקה והמחול מאיה גבע
13	נחום היימן - האיש והאגדה דוד בן-אשר
16	ריקוד החודש נגעת לי בלב תמיר שלו
18	החוויות של אלכס אלכס הובר מתעד במצלמתו את האירועים החשובים של ריקודי העם

ירון מישר

רות גודמן

דני עוזיאל

קוראים יקרים,

רוקדים-נרקודה מס' 91 יוצא לאור והפעם באיחור גדול. גם אנחנו, כעיתון היוצא לאור בדפוס, מתקשים במימון ההפקה. אם את/ה קורא/ת כעת בעיתון זה, אנו רוצים להודות לך באופן אישי על האמון והתמיכה. על נכונותך להעמיק ולקרוא דעות, היסטוריה, חוויות אחרות וכל דבר אחר כאן בעיתון. עיתון מודפס הינו נכס תרבותי, הוא כלי להבעת דעות והעברת מסרים אשר אינם "עוברים" באינטרנט...

פעמים רבות אנו שואלים רוקדים יקרים (אותם אנו מעריכים כאנשים אכפתיים) מדוע אינם קוראים עיתון זה, אנו מקבלים תשובות בנוסח: "יש לי את הכל באינטרנט...", "נו באמת... זה הרי כל כך לא נכון! באינטרנט נמצא את הריקודים החדשים, נמצא מידע על הרקדות, מרתונים וסופי שבוע, נראה מי לימד את הריקוד הכי חדש בעולם... אבל..."

אנו מעולם לא נתקלנו בכתבות עומק בעניין ריקודי העם, בתחום תרבותי זה, או בדעות של אנשים שהקימו את המפעל הזה ויש להם "קצת" מה לומר לדור החדש. משום מה תשובת ה"אינטרנט" נראית לנו כתשובה שטחית, מתחמקת ואולי מנומסת שכביכול אומרת: "עזוב אותך משטויות. את מי זה מעניין כאשר יש עוד ריקוד חדש ללמוד היום."

ובכן, לכם הקוראים הנאמנים המקבלים את רוקים-נרקודה - תודה גדולה מקרב הלב!

נשמח אם תעודדו ידידים ורוקדים להצטרף למשפחת רוקדים-נרקודה.

בגיליון זה תמצאו פוקוס מעניין על אנשים שבזכותם אנו רוקדים. כולם עברו אל גיל ה-80:

■ **משה אסקיו** פגש ושוחח עם **מירי קרימולובסקי** ו"גילה לה את אמריקה" ועוד הרבה דברים מעניינים על דרכו בריקודי העם, על אז ועל היום ובכלל מה שמעסיק ומדאיג אותו בתחום זה.

■ **מושיקו יצחק הלוי** פגש את **מאיה גבע** ורקד איתה את "מחול הדבש". מושיקו נחשב בקרב רבים מבינינו ליחיד במינו ולמיוחד ביותר מבין מחברי הריקודים. מושיקו חיבר מאות ריקודים ולרובם כתב את הלחן בעצמו ופעמים רבות גם את המילים. מושיקו מלמד את ריקודיו בצורה מאוד מיוחדת ואופיינית רק לו. לאחרונה גם התחלנו במפעל גדול של תיעוד ריקודי בצילומם לקטלוג "רוקדים". אנו תקווה שתיעוד זה ימשיך ויתקיים עבור ריקודי ועבור כל הריקודים שאי פעם חוברו תחת הכותרת "ריקודי עם ישראליים".

■ **נחום היימן** פגש את **דוד בן אשר** וסיפר לו על אירועים מיוחדים בדרכו הארוכה והמיוחדת בזמר העברי. מעניין וחשוב!

■ בגיליון זה גם מדור חדש בשם "החוויות של אלכס". **אלכס הובר** נוסע ברחבי הארץ עם מצלמתו וכישרונו ומתעד אירועים רבים בתחום ריקודי העם. אנו נשתדל להביא לכם בכל גיליון מקבץ צילומים מאירוע מיוחד אותו תיעד והפעם, המפגש החודשי בגניגר (אותו מפיקים יאיר בינו ו**אילנה אשכנזי** בכל שישי אחרון של החודש), שהוקדש הפעם ל**תמר אליגור** ז"ל זמן קצר לפני שנפטרה.

■ ריקוד החודש - "נגעת לי בלב", של **תמיר שלו**.

רות גודמן, דני עוזיאל, ירון מישר - עורכים

■ המערכת: "רוקדים", רח' משה דיין 35/96, ת"א 67320; טל' 03-5620447, פקס: 03-5613651, נייד: 052-5620447
דוא"ל: rokdim@rokdim.co.il
אתר רוקדים באינטרנט:
<http://www.rokdim.co.il>

■ מו"ל: "רוקדים-נרקודה", בשיתוף המכון לריקודי-עם (IDI), ארה"ב, יו"ר - **בוב לוין**
■ עורכים: **רות גודמן, ירון מישר, דני עוזיאל**
■ חברי מערכת: **הוני גולדפיין, מלכה טישלר, בני לוי, רות שנברג**
■ עריכה גרפית: **אנה קדרי**
■ פילמים, לוחות ודפוס: **הדפוס החדש, ראשון לציון**

מירי קרימולובסקי

"גילה את אמריקה"

משה אסקיו יוצר ומחנך

לאחר שרותו הצבאי בנחל, כקצין, "התגלגל" משה לארצות הברית כיוון שרצה ללמוד, אך כמו ברוב הסיפורים השתקע בעיר בעקבות האהבה. כשבא לרקוד ב-Y, מרכז התרבות היהודי הגדול בניו יורק, שם הדריך **פרד ברק**, הכיר את **חנה** (אן) רעייתו, שנפטרה לפני כשנתיים. "רקדנו יחד את 'עז וכבש'. היא הייתה אמריקאית, מורה לביולוגיה שאהבה מאד לרקוד. על שמה חיברתי בהמשך את הריקוד 'חניתה'".

ל**משה** שתי בנות, **אירית ומיכל**. למיכל, מורה לשפות החיה בשיקגו, חיבר את הריקוד "**תפילת מיכל**", לעירית שגרה בעבר בשכונת רמות בירושלים (וכיום במודיעין) חיבר, כמובן, את "**דבקה רמות**". לאסקיו שלושה נכדים: **ליאל, אלה וליה**. "הבנות שלי בהחלט רוקדות עירית גם לימדה ריקודים תקופה ארוכה", הוא מוסיף.

אסקיו מקפיד להדגיש שלא סתם קם יום אחד והחל לחבר ריקודי עם. גם להדרכה לא הגיע במקרה. "היה לי רקע במחול, למדתי בלט אצל **רינה ניקובה** את הריקוד התימני למדתי אצל **רחל נדב** ולניו יורק הגעתי כי רציתי להרחיב את השכלתי במחול. בסופו של דבר למדתי שם ג'אז בבית הספר של **ג'ון טיילור June Taylor School**".

"נושא היצירה לא צמח אצלי משום מקום. באתי ממשפחה של מוסיקה ומחול ותמיד התבוננתי על הדברים מן הצד. איך אנחנו עושים את הדברים? מה מיוחד לנו, מה אותנטי אצלנו? תמיד אהבתי מוסיקה ערבית. כבר מילדותי בירושלים, כשהאזנתי למוסיקה הזאת ששמעו ויצרו השכנים הערבים. זאת מוסיקה שאני מאד אוהב. את הקצב שלה ואת הנשמה שלה".

"יש לי גם לא מעט זיכרונות מהשמחות בחתונות. הורי היו תמיד עושים שמח בחתונות. אימא הייתה רוקדת ואבא שלי ניגן בתוף מרים. כך שהעניין המוסיקלי כמו גם הריקוד היו ברקע כבר מילדותי. בכלל הילדות בירושלים, בשכונת זיכרון טוביה, הייתה כר מפרה ליצירתי בבגרותי".

"בילדותי היו הרבה תחנות רדיו ערביות בירושלים ולזה האזנתי. גרתי, כמו הרבה ישראלים בזמנו, בשכונת לערבים ופשוט למדתי לאהוב את המוסיקה הזאת. תמיד אמרתי שהסיבה שאנחנו לא מסתדרים עם הערבים היא שאנחנו לא באמת מבינים אותם. אני חשתי מאד קרוב אליהם".

אולי מכאן התגלגל גם סיפור היצירה של "דבקה רמות" הריקוד המפורסם והפופולארי ביותר שחיבר **אסקיו**: "בגלל אהבתי למוסיקה הערבית התגלגלתי לשיתוף פעולה עם מלחין ערבי. באוניברסיטת לוס אנג'לס למד מוסיקאי ערבי שכתב את המנגינה של רמות. רציתי

משה אסקיו

משה אסקיו נולד בירושלים, בשכונת זיכרון טוביה, לאב מסלוניקי ולאם ממרוקו. על אף שהוא חי ויוצר בארצות הברית כבר יותר מ-40 שנה, הוא עדיין מכנה עצמו "**אסלי ירושלמי**". **אסקיו** מדריך ומחבר ריקודי עם, מזוהה בעיקר עם שני דברים: הריקוד "דבקה רמות", ומחנה הריקודים המצליח בניו יורק - "הורה כייף". ריקודי מדיפים ריח חזק של שורשיות מזרחית ירושלמית, אך מזה שנים הוא, כאמור, חי ויוצר בניו יורק.

אני שלחתי
לארץ יותר
אנשים
מהסוכנות
היהודית.
אנשים אוהבים
את השירים
האלה, אוהבים
את האווירה,
את ה'ביחד'
הזה.

שתמיד ישאב אותנו פנימה. זה הריקוד שעשה אותנו מאוחדים פעם."

אחד הדברים שאסקיו מבקש להדגיש הוא שאת ריקודיו הוא יוצר בדרך הפוכה מהיוצרים האחרים. אם ריקוד נוצר בדרך כלל על מנגינה מסוימת, אצל אסקיו היה גם תהליך הפוך. למשל הריקוד "דבקה עוד" נוצר לפני המנגינה: "זה ריקוד שבהתחלה רקדנו לצלילי תיפוף התוף שלי. בהמשך נכתבה מנגינה במיוחד בשבילי, על ידי שלמה שי, שראה אותי מתופף והציע לכתוב לזה מוסיקה. כך מצאתי עצמי אתו באולפן. אחד הנגנים היה ארמני שניגן על עוד ואז שלמה הציע שנקרא לריקוד "דבקה עוד" והשאר... היסטוריה".

כאן לוקח משה נשימה עמוקה, מתייך ומבקש לספר סיפור חשוב ולו בשביל הלך שבסופו. "למרות שהמנגינה הייתה במיוחד עבור הריקוד שלי, קרה דבר שלצערי קורה מדי פעם בריקודי עם. הכנתי את הריקוד הזה על תקליט ושלחתי מתנות לארץ. **בנצי תירם** ז"ל קיבל את התקליט, התאהב במנגינה ו...כתב לה ריקוד חדש. כן, כן, על מנגינה שאני הזמנתי במיוחד לריקוד שלי! מה שקרה בפועל, זה שבישראל רוקדים את הריקוד של בנצי ובארצות הברית את הריקוד שלי".

"כלומר, בניגוד לרוח של ריקודי העם שכאשר יהודים נפגשים יחד הם רוקדים אותו ריקוד, כאן זה פשוט לא קרה ולא קורה. זה מאד כאב לי".

"היום עם האינטרנט זה אחרת. אז לא ידעו וגם הארגון לא היה מספיק מאורגן לטפל בדבר כזה. בכלל, לדעתי חשוב מאד שיהיה ארגון שיטפל בין השאר בדברים

מאד לעבוד אתו והוא הפתיע אותי כשאמר: 'אנחנו בהחלט יכולים לעבוד יחד', וגם הוסיף בחיך: 'אנחנו נעשה עם הריקודים מה שהפוליטיקאים לא הצליחו לעשות עם הפוליטיקה'".

"להפתעתי זה נהייה ריקוד פופולארי בצורה יוצאת דופן, האמת שלא צפיתי את זה. שמעתי אנשים אומרים: 'נפלה פצצה בריקוד בישראל'. זה היה הריקוד הראשון שהצגתי כשבאתי להציג ריקוד שלי ב-Y - המרכז התרבותי היהודי בניו יורק. זה היה שונה, מאד קצבי, משהו שלא הכירו דומה לו. בהמשך היו מי שכמובן ניסו לחקות את הסגנון הזה. סגנון שאפיין את הריקודים של שנות ה-90".

אני חושב, מוסיף אסקיו ואומר, "שזה משהו שאף אחד עוד לא עשה בריקודי עם. בכלל, בדרך כלל לוקחים מנגינה קיימת וכאן זה היה במיוחד למטרת הריקוד. כשחיברתי ריקודים רציית תמיד שזה יהיה ריקוד שיחבר את האנשים יחד שיאחזו ידיים וירקדו יחד באמת. כי ה'ביחד' הזה הוא כבר לא דבר מובן מאליו".

"לפני מספר שנים הייתי באיזו חתונה. עמדת, התבוננתי וחשבתי לעצמי: 'יש לנו יותר מ-8,000 ריקודים אבל תמיד כשישראלים נפגשים יחד הם ירקדו או פסודובלה או הורה מדוע? כשאתה בא לשמחה של חסידים, לא צריך לדעת כמעט כלום והנה כולם יודעים לרקוד את הריקודים שמקובל לרקוד שם. הכל כל כך פשוט, ויחד עם זאת כל כך יפה. אולי זאת הסיבה שאני הכי אוהב מנגינות חסידיות ואת ריקוד ההורה. זה ריקוד שהלהיב אותי תמיד, כי כל אחד יכול לרקוד את זה וזה ריקוד

משה אסקיו במחנה "הורה כף 3"

**זאת הייתה מבחינתנו
ציונות של ממש,
חמישה ימים של
מחנה עם מצב
רוח ישראלי שירה
וריקודים. הצלחנו
לבנות סוג של קהילה.
אנשים שחזרו אלינו
מדי שנה. בעצם יצרנו
את משפחת כייף.**

משה אסקיו במחנה "הורה כייף 3"

כאלה, שיהיה סדר. לצערי אני מרגיש שהיום אם מדברים בארץ על הארגון. זה 'שמור לי ואשמור לך'. יש המון מנגינות וכל הקודם זוכה. אני חייב כאן לספר שגם אני עשיתי ריקוד כפול. לקחתי את 'שיבולי פז' שיש לו ריקוד של רבקה שטורמן, וחיברתי לו ריקוד. אבל, חשוב לי לציין, שזה לא היה במטרה של ליצור ריקוד עם, אלא בתי, שהיא מורה למחול, באה אלי ובקשה ממני להכין ריקוד למצעד מחולות שעמד להתקיים ביום העצמאות. מבלי שהתכוונתי הריקוד חדר לרחבת ריקודי העם וזה כמובן משהו שלא תמיד יש לך שליטה עליו."

כבר שנים רבות שאסקיו עובד בצמוד לאיילין וינטוק. יחד הם מנהלים ומפעילים בהצלחה רבה, בסוף חודש מאי כל שנה, את מחנה "סבבה". במחנה נרקדים ריקודים שחוברו עד לפני 20 שנה; והמחנה הנוסף הוא בכל חודש אוקטובר, המחנה לריקודי עמים, כולל ישראלים, ובו מבקרים מכל רחבי תבל. משה ואיילין הקימו יחד את מחנה הריקודים המפורסם "הורה כייף". מחנה שנפתח

ב-1990 ופעל בהצלחה רבה עד 2011 (לפני שנתיים). משה ממשיך: "זאת הייתה מבחינתנו ציונות של ממש, חמישה ימים של מחנה עם מצב רוח ישראלי שירה וריקודים. הצלחנו לבנות סוג של קהילה. אנשים שחזרו אלינו מדי שנה. בעצם יצרנו את משפחת כייף. היו מגיעים אלינו רוקדים מאוסטרליה ואפילו מיפן". איילין מספרת שכל המשפחה שלה הייתה מעורבת בהפעלת המחנה: "הכל היה אמיתי. אנשים באמת הרגישו כמו משפחה אחת גדולה. אנשים חיכו לזה כל השנה. זה לא היה במקום מפואר, להיפך, זה היה במעין מחנה של ילדים, משהו ממש פשוט, לא מלון או משהו בדומה לזה. "אולי זאת אחת הסיבות שאנשים כל הזמן היו יחד" מוסיף אסקיו: "לא היה מזוג בחדר לשוב אליו, גם לא טלוויזיה, פשוט ריקודים ומפגשים אמיתיים בין אנשים. בדרך כלל היו בסביבות 200 רוקדים, פעם אחת אפילו 300 כולל אנשים דתיים, כן, גם דתיים אהבו לבוא לרקוד אתנו".

למרות ההצלחה הגדולה שניהם מודים שהם כבר פחות רוקדים. איילין חושבת שהיא יכולה לשים את האצבע על מה שבאמת מפריע לה: "כמות הריקודים שנוצרים היום כל כך גדולה שעד שהרוקד מפנים ולומד את הריקוד, כבר צריך ללמוד את הריקודים הפופולאריים הבאים. למעשה כבר לא נהנים מהריקוד כי כל הזמן עסוקים בלזכור דברים חדשים. אם יוצאים לחופשה או כל סיבה אחרת, ולא מבקרים בחוג שלושה שבועות, אתה ממש אבוד". אסקיו מוסיף ואומר שצריך להתייחס לא רק לכמות אלא גם לאיכות "צריך להודות שגם האיכות כבר לא משהו, בכל ריקוד היום יש קצת צ'ה צ'ה עוד איזה סיבוב וזהו".

אני מפנה את תשומת ליבו של משה לעובדה כי הוא מעיד שהוא אוהב את הפשטות בריקודי העם אך ריקודיו לא ממש פשוטים. הוא מודה שהוא מוצא זאת כאתגר ליצור משהו מעניין ושהריקוד "דבקה גיד" הוא ריקוד קשה בהחלט. כשאני שואלת על שמו של הריקוד משה מספר בחיך שגם כאן הכל מקרי. "יצרתי את הריקוד הזה ותוך כדי שתרגלתי את הצעדים נקרע לי הגיד, כשסיימתי לחבר את הריקוד חשבתי איך אקרא לו ואז עלה הרעיון לקרוא לו 'דבקה גיד'. מה שמוכיח שלא רמות' שנכתבה למנגינה ערבית, כאמור, נקראת על שם שכונת רמות".

"דבקה גיד" הוא ריקוד קשה והוא באמת מיועד למי שמוכן להשקיע. גם היום אוהבי דבקות בארץ רוקדים אותו. משה חיבר לפחות 17 דבקות ידועות, ולא לחינם

משה אסקיו במחנה "הורה כ"ף 3"

"בילדותי היו הרבה תחנות רדיו ערביות בירושלים ולזה האזנתי. גדלתי, כאמור, בין הערבים ופשוט למדתי לאהוב את המוסיקה הזאת. תמיד אמרתי שהסיבה שאנחנו לא מסתדרים עם הערבים היא שאנחנו לא באמת מבינים אותם. אני חשתי מאד קרוב אליהם."

ריקודים כדי שזימינו אותם לחוץ לארץ ללמד ולהציג את הריקודים שלהם. על-פי רוב אין כאן דחף יצירה אלא דחף של כסף. היום להביא מדריך ישראלי לארצות הברית זה עולה לא פחות מ-3000\$ ובסוף הם מלמדים משהו שאיני יודע כמה יש בינו לבין ישראליות. האמריקאים אגב, הבינו עם השנים שכל התחום טעון שיפור." "צריך לדעת היטב ללמד, חינכתי דור שלם שיודע לרקוד. 10 שנים היה לי סטודיו בו לימדתי ג'אז וטכניקה. תמיד הייתה לי חיבה לריקודי עמים יש לי הערכה רבה ליוונים וליוגוסלבים. שם אכן יש ריקודי עם. ליוונים יש בעצם משהו כמו 5 ריקודים שהם רוקדים נפלא בהתלהבות ובכל מיני ואריאציות, לנו יש מלא". "רק אצלנו יש נוסטלגיה, כלומר ריקודים ישנים, כי רק אצלנו יש את התופעה הזאת ושוב אני מדגיש שהסיבה היא כמובן כסף, כסף ושוב כסף. כל העניין עם הישראליות נראה מגוחך לפעמים. כשחברתי את 'אילו ציפורים' כולם אמרו לי: סוף סוף ריקוד על מנגינה ישראלית. כמובן שזאת בורות, שהרי המנגינה היא צרפתית. מה שעצוב שמי שעוסק בזה היום (אולי לא באופן גורף) זה אנשים שפשוט לא יודעים מה שהם עושים".

האם מה שעשית במשך שנים באמריקה הוא סוג של שליחות בעיניך?
"בהחלט כן. אני שלחתי לארץ יותר אנשים מהסוכנות היהודית. זו שגרירות אישית של תרבות ישראלית. העשייה שלי בתחום שלחה מאות אם לא אלפי אנשים לביקורים בישראל, יהודים ולא יהודים כאחד. אנשים

מכנים אותו "מלך הדבקות". איילין מדגישה כי בארצות הברית הרבה יותר קל ללמד ריקודים מסובכים, כי לאמריקנים יש סבלנות. בישראל זה אחרת הישראלים רוצים ללמוד הכל בצ'יק צ'אק. בישראל יש הרבה דברים שקשורים לתרבות הישראלית. למשל, העובדה שלא משמיעים ריקוד יותר משני סבבים ואם המדריך מעז ומשמיע עוד פעם מתחילות מיד הצעקות. איילין מחייכת ומוסיפה: "אם יש 8,000 ריקודים אז ברור שאי אפשר לרקוד כל ריקוד עד הסוף אחרת איך נספיק לדחוס את כל מה שצריך"... לא מעט מאנשי ריקודי העם חיים ויוצרים היום בחוץ לארץ. ארצות הברית הייתה לכר נרחב ליוצרים בעיקר בשנות ה-80 וה-90 פרט למשה אסקיו יש למנות גם את שלמה בכר, ישראל יעקובי, דני דסה, (מושיקו הלוי עד שחזר ארצה ב-89) ולאחר מכן הצטרפו אליהם נפתלי קדוש, שמוליק גוב ארי, עידו ישראלי, דוד דסה, אורלי סטראוך, יוסי כהן, מלי ומשה ואחרים. במשך שנים הופנתה לא מעט ביקורת מהיוצרים בארץ כלפי היוצרים בניכר. האם תתכן בכלל יצירה ישראלית לריקודי העם מחוץ לישראל? אני שואלת את אסקיו. "אני מכיר היטב את הביקורת הזאת, בזמנו יואב אשריאל שלח לי מכתב בו כתב: 'איך אתה יושב באמריקה ועושה ריקוד ישראלי?!'. ואני אומר ללא בושה, מה זה ריקוד ישראלי? צ'ה צ'ה צ'ה - זה ריקוד ישראלי? צריך גם לומר את האמת שהכל נבע ונובע מסיבות כלכליות. פעם זה לא היה כך." "היום אין ריקוד ישראלי אני מכיר הרבה שמחברים

הרבה נוצרים שבאו לרקוד ריקודי עם ישראלים, הם אהבו את הריקודים, את השירים, את התופעה הזאת. היום זה בעיקר ישראלים יורדים. בגלל שהריקוד הישראלי הפך להיות למוצר שמופק בסוג של בית חרושת, האמריקאים פשוט מאסו בזה. היום אנשים באים לחוג ופשוט לא מכירים את מה שהם שומעים, אז חלקם יושבים בצד. זה משהו שמאד מאד כואב לי".

אסקיו מדגיש שהוא חושב שמהו לא טוב עובר על כל תנועת ריקודי העם, גם בעולם. העניין החברתי נחלש, כלומר פעם, לפחות באמריקה, לא היית צריך לבוא עם בחורה, כי כולם רקדו עם כולם. אני יודע שכולם אוהבים היום יותר את ריקודי הזוגות אבל אני אומר משהו לא כל כך פופולארי - לדעתי דווקא ריקודי הזוגות שאמנם בנו לא מעט משפחות, הם שהרסו את האופי האמיתי של ריקודי העם. אפילו בחוגים בניו יורק".

"אצלנו יש תבנית שונה מאשר בישראל, שכן אנחנו רוקדים במחזורים קצרים, כ-5 ריקודי זוגות וכ-5 ריקודי מעגל, לסירוגין. היום מה שקורה זה שתי תופעות לא טובות: האחת, שרוב האנשים יושבים בריקודי המעגל. נחים ומחכים לזוגות; השנייה - שאם פעם, כאמור, כולם רקדו עם כולם, כלומר לא היו זוגות קבועים, אלא היו מתחלפים ולא היה מישהו שיושב בצד גם אם היא או הוא לא הכי יפים וצעירים, היום זה לא קורה. היום קובעים עם מי לרקוד ואין כבר אווירה חברית כמו פעם".

"אני עצוב ועייף מזה, לא פיזית אלא מנטאלית. אני פשוט לא אוהב את מה שאני רואה ואני מבכה את התהליך השלילי שעבר על ריקודי העם".

היום, כאמור, אסקיו די פעיל בתחום ריקודי העמים: "בחוג של ריקודי העמים ב-International Folkdance - IFC Camp אני מלמד ריקודים ישראלים. אני מורה כבר מעל 50 שנה ואני אוהב את זה. זה מעניין אותי יותר מלחבר ריקודים".

ומה המסר לסיכום? אני שואלת את **אסקיו**. "אין דבר יותר יפה מריקודי העם. זה מביא אותך קרוב לשורשים שלך וזה מקום נפלא להכיר אנשים, אך לצערי איבדנו את הדבר האמיתי ונראה לי שקשה יהיה לחזור למקום ההוא. יחד עם זאת, עם כל המגרעות של היום, טוב שזה קיים. זה בידור טוב וזול. כך מכירים הרבה יהודים וישראלים וצריך בהחלט להמשיך".

איילין מבקשת אף היא לסכם: "אם כל אחד יחשוב איך אני עושה פחות ריקודים נוכל, אולי, ליהנות יותר ממה שיש. כך אולי גם יבחינו בדברים הטובים באמת".

אוהבים את השירים האלה, אוהבים את האווירה, את ה'ביחד' הזה. לפני שנים עבדתי במונטריאול, הייתה לי שם להקה בה רקדו אנשים לא יהודים, חלק מהם ממש שונאי ישראל שכמובן לא ידעו שאני יהודי. הייתי מאד קשוח איתם כשגיליתי שהם ממש אנטישמים, בסוף הם באו להופיע בארץ, זאת הציונות שלי".

אני מספרת ל**אסקיו** כי בביקור שלי בניו יורק ביקרתי בחוג ריקודי העם המפורסם ביותר בעיר - החוג של **רותי גודמן ודני עוזיאל** ב-Y ונדחמתי כשראיתי שרוב הרוקדים שם הם למעשה ישראלים החיים ו/או גרים בארה"ב. מעט מאד אמריקאים רוקדים בחוג, אמריקאים יהודים כמובן, שכן לא יהודים כבר בכלל קשה למצוא שם.

"פעם רקדו הרבה יותר אמריקאים" הוא מספר. "היו

**אם ריקוד נוצר
בדרך כלל
על מנגינה
מסוימת, אצל
אסקיו היה גם
תהליך הפוך.
למשל הריקוד
"דבקה עוד"
נוצר לפני
המנגינה**

מאיה גבע

מחול הדבש

מושיקו הלוי על ציר הזמן של חייו מלאי העשייה היצירה בתחומי המוסיקה והמחול

חברתי סיפרה לי על חוג ריקודים מיוחד במינו של **מושיקו הלוי**. הלכתי לבקר. החוג המתקיים בימי רביעי בבית דני מחזיק קבוצת מעריצים קטנה של אדם אחד מוכשר במיוחד, שעכשיו אני נמנית על קבוצה זו. איך הצטרפתי למועדון המעריצים הזה? מפעם לפעם כשנחתי מריקוד כזה או אחר התיישבתי לצידו ופטפטנו על סוגיות מריקודי העם ולאט לאט התגלתה לי דמותו המיוחדת שתובא בכתבה זו (למי שקצת מכיר מריקודיו יכול להבחין ששמות הכותרות הינם שמות שיריו)

עליזות

מושיקו יצחק הלוי נולד במנשייה חסן בק שליד כרם התימנים בשנת 1932 להורים יוצאי תימן. אביו היה איש מוסיקלי שהכיר את השירה התימנית על

בוריה והיה מופיע הרבה בקרב בני הקהילה התימנית. בשנותיו הראשונות בישראל שימש אביו כמורה לשירה תימנית, והשתתף בתוכניות רדיו בימי שישי שהוקדשו לפרשת השבוע ושירי שבת. מכאן ניתן להבין מאין הגנים המוסיקלים של מושיקו...

בבית הספר אהב מושיקו רק את שעורי הזמרה עם המורה **שלמה הופמן** שהתעניין בשירה התימנית. כל כך התעניין שהזמין את מושיקו בשבתות לביתו כדי לשמוע ולרשום את תווי המנגינות. מושיקו נהג ללכת מדרום תל אביב ועד לצפון תל אביב ברגל אל מורו.

מושיקו מעיד על עצמו שהיה נער שובב והיפראקטיבי שהאדרנלין שלט בו. בגלל התנהגותו המרדנית כלפי מוריו החליטה הנהלת בית הספר "יסוד המעלה" להעבירו לבית ספר "עלייה". גם בבית ספר זה אהב מושיקו את שיעורי הזמרה עם המורה **ניסן-כהן מלמד** שלימד את טעמי המקרא והשירים מן המקורות שלימדו בכיתה. אולם גם בבית ספר "עלייה" לא החזיק מעמד ונאלץ לעזוב את בית הספר...

במשך חודשים מצא את עצמו מושיקו מסתובב ברחובות ללא מעש וללא מטרה. באחד הימים קיבל הודעה ממשד הרווחה של עיריית תל אביב שהמליצה לשלוח אותו למוסד לנערים בישוב הרטוב. שם שהה מושיקו שנתיים מאתגרות והפך לאחד מבוגרי המוסד המצטיינים.

לאחר מכן הצטרף לקבוצת נוער שבקיבוץ גבעות זייד. בקיבוץ ראה עצמו כמנהיג קבוצת הנוער ובפעם הראשונה נפגש עם ריקודי העם. בערבים נהגה הקבוצה להיפגש במועדון ומושיקו נהג להוציא את הספסלים, לפני

בתקופת המוסד

עם שרה לוי תנאי

דבקה אורייה

באותו הזמן השתתף מושיקו בקורס מיוחד בהדרכתו של הכוריאוגרף הבינלאומי ג'רום רובינס. במסגרת הקורס יצא לג'רום לשאול את מושיקו אם הוא תימני ואם כן מדוע אינו מצטרף ללהקת ענבל. מושיקו הופתע ואמר שהגיע לדרגות גבוהות של טכניקה כמו ארבעה סיבובים על רגל אחת, סיבובים באוויר ונחיתה רכה ואיך יוכל לוותר על זה לטובת הצעדה התימנית... ג'רום השיב שלהקת ענבל מאוד מיוחדת ויכולותיה מזכירות את התיאטרון היווני הקלאסי. מושיקו לא התלהב אבל הרעיון לחלח לו וב-1953 הצטרף ללהקת ענבל לשמחתה של שרה לוי תנאי והרקדנים.

מאין קיבלת את השם מושיקו? זה מהבית?

מושיקו מחייך: "בלהקת ענבל היו שני רקדנים בשם משה, דבר שגרם לא אחת לבלבול. הוחלט להעניק לי את שם החיבה מושיקו וזה הפך לשם המסחרי שלי". בלהקה גילה מושיקו את צור מחצבתו התימני. הוא היה הרקדן היחיד עם יכולות טכניות מקצועיות גבוהות להבדיל משאר רקדני ענבל שמעולם לא קיבלו שעורי טכניקה של בלט קלאסי או מודרני. חששה של שרה לוי תנאי היה שמא טכניקה זו תשפיע לרעה על סגנון עבודתה. אולם היה זה ג'רום רובינס ששכנע אותה בחשיבות שעורי הטכניקה על מנת לשפר את תנועת הרקדנים וכהכנה לאפשרות לסיבוב הופעות באירופה ואמריקה. הוא המליץ על הכוריאוגרפית האמריקנית

הריקודים, כדי למנוע מחברי הקבוצה לשבת. הריקוד הראשון היה "הורה" אותו רקדו במשך שעותיים עד אחרון השורדים ורק לאחר מכן המשיכו בקרקוביאק צ'רקסייה ופולקה.

אני מבינה ששם הכל התחיל?

"זו הייתה הכרות שטחית שלא ייחסתי לה חשיבות מיוחדת. לא תיארתי לעצמי שכעבור כמה שנים אהיה חלק בלתי נפרד מעולם ריקודי העם בישראל".

ואלס למיה-אר

כעבור שנתיים נאלץ מושיקו לעזוב את הקיבוץ לשנה כדי לבוא לעזור בפרנסת הבית ולכן חזר לתל אביב. כבר למחרת הגיעו לתל אביב החל לעבוד בבית חרושת לצעצועים. בבית החרושת היו שני אגפים, אחד לנשים ואחד לגברים. במסגרת עבודתו נהג מושיקו לשיר ולרקוד להנאתו בכל פעם שהעביר את החומר הגולמי לאגף הנשים. אחת הנשים באגף, חנה אלייזוב, הייתה בעברה רקדנית בלט מפורסמת ופרימה בלרינה של האופרה הישראלית. חנה עקבה מקרוב אחרי מושיקו והעירה לו "עד מתי תמשיך לקפץ כך? האינך מעוניין ללמוד את המקצוע באופן רציני יותר?" מושיקו השיב בחיוב וחנה לקחה אותו לסטודיו של מיה ארבטובה, שם היה נרגש לפגוש את מיה ואת הרקדנים.

למחרת כבר החל את השיעור הראשון ומיה, שגילתה במשך חודש ימים את יכולתו וכישרונו אפשרה לו להשתתף בכל השיעורים שירצה, באה לקראתו גם כשנוצר קושי בתשלומי השיעורים ואפשרה לו להמשיך לבוא ללמוד ללא תשלום. כעבור שלושה חודשים הייתה לו עליית מדרגה מחייבת, עת התבקש מושיקו להצטרף ללהקת המחול של מיה.

חלפה שנה והיה עליו לחזור לקיבוץ אך מיה סירבה לוותר עליו ושכנעה אותו בטענה שלא כל יום מוצאים כשרון כשלו. מושיקו ורקדנים בלהקה היו צריכים להתגייס לצבא ומיה העלתה רעיון להקים בצבא להקת מחול בכוריאוגרפיה שלה. בעזרתה הצבא אפשר לרקדנים להתאמן בבוקר בסטודיו ובערבים להופיע במחנות הצבא. בחצי השנה הראשונה הצטרפו הרקדנים אל להקת הכרמל שבהרכבה היו אריק לביא, יהודה אפרוני, גדעון שמר, יצחק ברקת, מרדכי בן שחר, אולי שוקן ועוד. לאחר מכן המשיכו מושיקו והרקדנים כלהקת מחול עד לסיום השירות הצבאי.

בחייו האזרחיים השתתף מושיקו במחזות זמר כרקדן ראשי בעזרתה של מיה ארבטובה שהכינה את הכוריאוגרפיה. בנוסף לשיעורים בסטודיו של מיה התעניין מושיקו בסגנונות מחול שונים בתחום.

רבים החוגים
בארץ וציבור
הרוקדים גדל,
אני מבחין שאת
הרוקדים לא
מעניין האיכות,
הם באים כדי
להתפרק

ההרצאה ריתקה את מושיקו שקם כמהופנט קפץ לרחבת הבמה והחל לבצע תנועות מתוך אקסטוזה. לאחר כמה דקות של סחרור חושים התעורר לקול מחיאות הכפיים של רקדני ענבל שעטו עליו בשאלות איך עשה זאת ומושיקו פשוט לא ידע לענות להם. כעבור שבוע ימים שיחזר את התנועות שביצע בריקוד של שלושה בתים (2 חלקים בכל בית) והחליט להקדיש את הריקוד לבנו אוריה שהיה כבן שנתיים (ליום הולדתו) וקרא לריקוד "דבקה אוריה". לימים, בשנת 1959, זכתה להקת המחול של התנועה הקיבוצית במדליית כסף בפסטיבל מחולות אוסטריה בריקוד זה.

לאחר כשנתיים בענבל בהן הספיק לחבר עוד מספר ריקודים כמו: עת דודים כלה, דבקה כנען, דבקה כורדית והורה חמד, מושיקו מחליט לעזוב את ענבל ולצאת לדרך עצמאית ופותח סטודיו לג'ו וסטפס בהצלחה גדולה. לסטודיו נוהרים תלמידים רבים והוא נוחל הצלחה גדולה, אולם כעבור חצי שנה בלבד הוא נקרא לשוב לענבל לצורך מסע הופעות באירופה ואמריקה. הוא סוגר את הסטודיו וחוזר לענבל למשך שנה של חזרות והכנות למסע ההופעות. הלהקה יוצאת לסיבוב הופעות של שלושה חודשים באירופה ומשם ממשיכה לחצי שנה באמריקה. סיבוב הופעות שזוכה להצלחה ענקית. בדרך חזרה לישראל המשיכה הלהקה לסקנדנביה להופעות במסגרת חגיגות העצמאות למדינת ישראל. שם הצטרפה אליהם הזמרת **שושנה דמארי**.

כשמושיקו חוזר, פונה אליו המחלקה לתרבות הערבית של ההסתדרות בבקשה להקים מחול בכפרי המיעוטים: בכפר קמה (צ'רקסים), בעוספייה שבכרמל (דרוזים), ושתי להקות במגזר הערבי - בטירה ובטייבה. במשך חמש שנים מדלג מושיקו בכל יום לכפר אחר כשהוא נוסע ברכבים ציבוריים ובכל מזג אוויר. הלהקות הצ'רקסית והדרוזית זכו להשתתף עם מושיקו בפסטיבל מחולות בהולנד ובלגיה וזכו להצלחות גדולות.

בשנות השישים מקים מושיקו להקה משלו בשם "הפעמונים" יחד עם הרקדנית **יונה לוי** ובעלה **יצחק אליעזרוב** נגן הצ'אנג. להקת הפעמונים זוכה להצלחה ומושיקו זוכה להכרה ככוריאוגרף וכמחבר ריקודי עם ישראלים. גורית קדמן ותרצה הודס הוזמנו לחזרות הלהקה והתרשמו לטובה מהרפרטואר. ריקודי הראשונים זוכים להופיע כמחול החודש על ידי המדור לריקודי עם.

אשאל אלוהי - המשבר והאמונה

ב-1968 מחליט מושיקו לפרוש מריקודי העם לנוכח קשיים כלכליים. נאמר לו שריקודיו יותר מדי מזרחיים ומסוגננים ולרוקדים קשה לבצע את התנועות של ריקודיו. מושיקו החל לחשוב שמא יש אמת במחשבה הזו...

באותה עת התקיים פסטיבל מחולות בקיבוץ דליה בו נטל מושיקו חלק עם הלהקות הצ'רקסית והדרוזית. מושיקו

הלהקה מכפר כמא

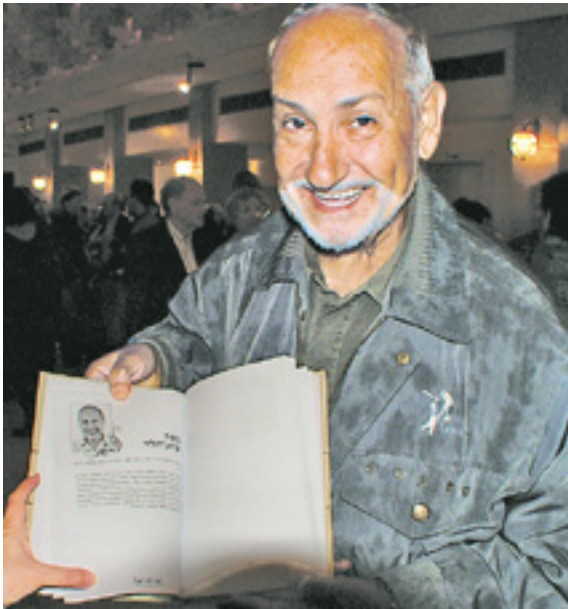
הלהקה הצעירה של עוספייה חולקת כבוד ביום הולדת של מושיקו

למחרת כבר החל את השיעור הראשון ומיה, שגילתה במשך חודש ימים את יכולתו וכישרונו אפשרה לו להשתתף בכל השיעורים שירצה, באה לקראתו גם כשנוצר קושי בתשלומי השיעורים ואפשרה לו להמשיך לבוא ללמוד ללא תשלום

אנה סוקולוב שהגיעה לישראל לשנה וחצי לאמן את הלהקה. בעזיבתה המליצה לשרה לוי תנאי שמושיקו ימשיך את שעורי הטכניקה בהיעדרה ואכן כך היה.

באחד ממפגשי הלהקה הגיעה **גורית קדמן** להרצות על ריקודים אתניים באזור הים התיכון.

מושיקו הלוי - יקיר אקום

לא יכול היה לראות את המופע כי הייתה לו התחייבות קודמת עם תיאטרון האידיש, אך לפני עזיבתו את מתחם הפסטיבל נפגש עם זוג הולנדים שנשלחו על ידי ארגון "נבו" (Nevo) במטרה שישתתף בסמינר למחול בהולנד. מושיקו הופתע מן ההצעה אך ענה בשלילה. הוא אמר שהפסיק את הפעילות בתחום ריקודי העם. אך זוג ההולנדים המשיך להפציר בו עם הצעה שרק אחר כך יפרוש. הוא ביקש שהות של יומיים ובסופם נענה מתוך הנחה שאין לו מה להפסיד וגם מתוך סקרנות של איך יתקבלו ריקודיו בהולנד.

הקורס התקיים ומושיקו נרגש עד דמעות לראות את ההולנדים רוקדים את ריקודיו כל כך יפה ומדויק. הוא, שהיה אמור לשהות שם ארבעה ימים התבקש להישאר ולהדריך במשך שלושה חודשים. ביום האחרון לשהותו בהולנד חיבר את "כי הבשילו אשכולות". בשובו ארצה חזר נחוש להמשיך לחבר ריקודים ולהלחין מוסיקה.

יללת הרוח (על יצירה ויוצרים)

מה דעתך על ריקודי העם העכשוויים?

"רבים החוגים בארץ וציבור הרוקדים גדל, אני מבחין שאת הרוקדים לא מעניין האיכות, הם באים כדי להתפרק. יחד עם זאת אני יודע שלחלק מזערי מן הרוקדים חשובה גם האיכות, אך הם במיעוט. לי אישית אין בעיה עם ריבוי הריקודים הזמן הוא השופט הכי טוב שהיה לנו עד עכשיו. הוא מדלל ומסנן ולנו אין את היכולת הזו, להביע דעה נגד הזמן."

זו גם הסיבה שהחליט להקים את החוג שלו בבית דני: "רציתי שקהל הרוקדים יטעם גם טעם אחר של ריקודים מאתגרים ויפיים כשלי בנוסף על ריקודים רגילים".

מה דעתך על ריקודי הנוסטלגיה?

"ריקודי הנוסטלגיה כמו הנוסטלגיה עצמה, הם התרפסות על העבר, אך זה לדעתי ניסיון בריחה מן העתיד. נכון ששפע הריקודים שצצים חדשות לבקרים מקשה על הרוקדים, והם עייפים מלחדד את מוחם שוב ושוב, לכן חלקם אולי מעדיפים את חוגי הנוסטלגיה. לעומת זאת יש ציבור רוקדים שמוכן ורוצה להתמודד עם אתגרים".

אחר כך מושיקו מחווה את דעתו גם על המרקידים: "מצד אחד הם עושים את עבודתם נאמנה ומצד שני הם לא כולם באותה רמה. לכל מרקיד יש את היכולת שלו (טכנית), והתוצאה שכל מרקיד משמיע ריקודים שהוא יכול אישית להתמודד איתם. תופעה זו יוצרת מצב שלכל חוג יש רפרטואר שונה וזה גם קשור כמובן לטעם אישי. רוקד תל אביבי יתקשה לרקוד בחיפה ואילו רוקד חיפאי ירגיש דומה בירושלים וכדומה..."

מה הכי חשוב כשבאים לחבר ריקוד, מאין ההשראה?

"קודם כל שקט נפשי, הארה פנימית, רגישות, חוש מוסיקלי ומעל לכל חוש קצב. גם חוש דמיון לא מזיק".

מדוע הריקודים שלך שונים?

"במרבית מריקודי יש השפעות אתניות. הניסיון שרכשתי בתחום המחול אפשרו לי להתמודד עם כל סגנון, ולכל סגנון יש את הקצב שלו. המוסיקה והקצב מהווים עבורי אתגר, מאחר ואני מרגיש את עצמי עשיר באוצר תנועות, והשימוש בהם כמו שאני יודע להשתמש הופך את הריקודים שלי לשונים".

כמה ריקודים חיברת וכמה לחנים?

"עד עכשיו חיברתי כ-260 ריקודים ו-190 לחנים כמו כן כ-30 שירים, אולי יותר".

איך אתה מלחין את המנגינות שלך?

"בדרך כלל, בשעות מסוימות, אני נוהג לנגן לעצמי בחליל רועים או חלילית להנאתי, רוב המנגינות הן אלתורים שאותם אני מקליט תוך כדי נגינה ושומר את ההקלטה. לאחר יום יומיים אני מאזין להקלטה ואם אני מוצא קטע מלודי שניתן לפתח אני עובד על זה עד לכדי יצירת תמונה שלימה".

חלק מריקודיו ושיריו מוקדשים לסביבתו הקרובה משפחתו וחבריו: "מור", "יסכה", "יקיר מנחם", "שיר לאופיר", וכשהשמיע לבנו נעימה חדשה ושאל את בנו יפתח מה הוא חושב על מנגינה זו, אמר יפתח: "געגועים" וכך ניתן השם ללחן ולריקוד שכולנו מכירים. שנים רבות לאחר מכן חיבר מושיקו גם מילים ללחן זה. את "ואלס למיה אר" הקדיש למורתו מיה ארברטובה. בין ריקודיו הפופולאריים נמנים: בתוף וצליל, הלוואי עלי, צנעה,

"אנחנו לא יכולים לתת לעצמנו תואר שהולם את אלוהים. הוא יוצר והוא בורא בזמן שכולנו משתמשים בחומרים קיימים. אף אחד מאיתנו לא ממציא, אנחנו בסך הכל מחברים כל אחד ברמה האישית שלו. לכותב ספרים קוראים סופר, לכותב מנגינות מלחין, הסופר לא ממציא מילים, והמלחין לא ממציא צלילים, הכל קיים בחלל הקוסמי וצריך להתאמץ כדי להגיע לזה. אז בואו נצטנע. אין לנו במה להתבייש במילה מחבר, גם עליה רובצת אחריות גדולה"

ממציא, אנחנו בסך הכל מחברים כל אחד ברמה האישית שלו. לכותב ספרים קוראים סופר, לכותב מנגינות מלחין, הסופר לא ממציא מילים, והמלחין לא ממציא צלילים, הכל קיים בחלל הקוסמי וצריך להתאמץ כדי להגיע לזה. אז בואו נצטנע. אין לנו במה להתבייש במילה מחבר, גם עליה רובצת אחריות גדולה". אחר כך הוא מחייך אלי ואומר: "כשאלוהים יוצר - היצירות שלו נשארות לנצח, בזמן שהריקודים שלנו נעלמים עם הזמן כמו הרוח".

ומה אתה מאחל לעצמך?

"להיות בריא ולהמשיך לחבר מנגינות וריקודים ולהגשים את האני מאמין שלי. זו משאת נפשי. אני מקווה שמעיין היצירה שלי ימשיך לבעבע ואוכל להמשיך לתרום לחברה ולציבור הרוקדים".

מה שהכי שובה אצל מושיקו זה ה"אני מאמין" שלו. אני יושבת מולו ורואה אדם ערכי שמאמין לעצמו ולדרכו וחושבת לעצמי כמה טוב שהוא נמנה על מחברי ריקודי העם שלנו ואחד הפוריים שיש.

מושיקו כוריאוגרף, מלחין וגם משורר, השיר "ארץ אהובה" הוא אחד משיריו הרבים ומבטא את שורשיו ואהבתו לארץ:

געגועים, כי הבשילו אשכולות, נטפים, פרח זהב, עליזות, לו היית הנערה, תמה תמימה, ואלס אביבי, לך.

הללויה

מושיקו הוא יקיר ארגון המרקידים בישראל, כמו כן נמנה על יקיר אקו"ם כהוקרה על תרומתו המוסיקלית לחברה הישראלית. למושיקו כבר מלאו 81 שנים אך יש לו תודה לאל הרבה מרץ ויצירתיות. הוא לא מפסיק ליצור ולא מזמן חיבר מספר ריקודים חדשים נוספים שחלקם הגיעו כבר לרחבות הריקודים.

מושיקו הוזמן על ידי **גדי ביטון** לקמפ בתנועה 2013 באילת וגם שם זכה לתעודת הוקרה וכבוד על פועלו. הוא לימד את אחד הריקודים האחרונים שלו "עד חצות רוקדת" שזכה להצלחה כבירה מציבור הרוקדים. את השיר שר הזמר **ג'ורג' בר** ששר גם את "הלוואי עלי" ריקוד אהוב גם כן על יד קהל הרוקדים.

אה, אבל והכי חשוב זה הטרמינולוגיה. כשאני משתמשת בצמד המילים "יצירת ריקודים", מושיקו מתנער מהתואר 'יוצר' ומסביר לי למה: "אנחנו לא יכולים לתת לעצמנו תואר שהולם את אלוהים. הוא יוצר והוא בורא בזמן שכולנו משתמשים בחומרים קיימים. אף אחד מאיתנו לא

מושיקו הוא יקיר ארגון המרקידים בישראל, כמו כן נמנה על יקיר אקו"ם כהוקרה על תרומתו המוסיקלית לחברה הישראלית. למושיקו כבר מלאו 81 שנים אך יש לו תודה לאל הרבה מרץ ויצירתיות

פזמון:

מרחבייך הו ארצי שזורים בתוך נפשי,
כצבעי הקשת בשמיים תכולים.
את היית לי ותהי, יחידה בתוך לבי,
ארץ אהובה את נווה וגם ביתי.

מצפון עד נגב מים ועד מזרח.
הרריך כתר עריך מלוכה.
מארבע כנפות התבל אליך שבו
יקירי בניך מדורי דורות.
רגבייך ארץ רוו דמעות ודם.
בכי, שכול ועצב הולידו כאן עם.
שוב לא נעזבך ואיתך נשב לעד
את מאור ענינו ואור לעולם.

פזמון:

מרחבייך הו ארצי...

ארץ אהובה

מילים ולחן:

משה יצחק-הלוי (מושיקו)

בשדות נושבת לה רוח חרישית.
שיבולי קמה מחכים לבוא קציר.
מרחוק נשמע קול התן המיילל
והדמדומים מבשרים את בוא הליל.

מענית ותלם חרטו על בשרך.
וניחוח ירק עולה מאדמתך.
הטרשים פרחו וצבעם הפך ירוק
ופרות באחו תלתן מלחכות.

דוד בן-אשר

נחום היימן - האיש והאגדה

"לפני שנים רבות, פנה אלי בדחיפות יוסי חורי מהפרברים, כדי שאחבר לו שיר אחד להשלמת תכניתם. ממש לא יצא לי כלום, אבל התנגנה לי הפוגה של כך, וזמזמתי לי את המלים: דה בה דה בה דה בה, בה דה בה דה בה, ואת זה נתתי לצמד הפרברים. הם שרו את זה בתכניתם, מה שהפך ללהיט בארץ. לימים גם יורם טהרלב כתב לזה מלים, אבל מי זוכר אותן היום?"

ועוד שיר שלך, "אני ממשיך לשיר" מתי כתבת אותו?

"זה סיפור יפה. לפני כשנתיים נהגתי על גשר פתח תקווה בשעה שש וחצי בערב. פתאום באו לי מילים לשיר, והייתי מוכרח לכתוב אותן באותו רגע. מין דחף בלתי נשלט. עצרתי את המכונית באמצע הגשר והתחלתי לכתוב. צפירות מכל עבר. עצר שוטר, ניגש אלי, הורה לי לנוע ולעצור בצד. ירד מהאופנוע התיישב לידי ושאל: מה אדוני עושה כאן, באמצע הגשר? אמרתי לו, אני כותב שיר, ואם אדוני רוצה יכול לרשום לי דו"ח. הסתכל עלי השוטר, קצת המום, ואמר: 'הרבה משוגעים פגשתי בחיי, אבל משוגע כזה עוד לא מצאתי'. אמר והורה לי להמשיך בנסייעתי, עם השיר החדש שכתבתי באותם רגעים. לבסוף גם הלחנתי את השיר ואף ביצעתי אותו בקולי".

נחציה (נחום) היימן, חתן פרס ישראל. אנקדוטות מסעירות ומוזרות בחייו: **ביבי** הבטיח לו להדליק משואה ביום העצמאות. איך עצר את התנועה על גשר פתח תקווה בגלל שיר. מה קרה עם הזמרת **ננה מושקורי**. הפיגומים מול ביתה של **נעמי שמר**. המון ריקודי עם לשיריו של נחציה ועוד.

ב-5.5.14 חוגג **נחציה היימן** 80. בפגישתי איתו חשף **נחציה** בפני את צוואתו (עד 120), בה ציווה על רצונו להיקבר במצפה הילה שבגליל, שם גר בעבר 5 שנים (זה גם מקום מגוריו של **גלעד שליט**). ועוד ציווה **נחציה**: על קברי תוצב אבן גדולה מן הגליל. על האבן ייחרתו המשפטים הבאים: "נולד כמו צמח בר", "חי כמו צמח בר", "הלך לעולמו כמו צמח בר".

נחציה נולד בלטוויה ועלה בגיל 4. היה רועה צאן, נגר, קרמיקאי, חייל בסיירת, קיבוצניק. הקים את הגבעטרון, אבא של סי. דובר גם רוסית, אנגלית וצרפתית. הלחין **לננה מושקורי** וגם... **לביאליק, אלתרמן, נתן יונתן, יורם טהרלב, אהוד מנור, דודו ברק, רחל שפירא, לאה גולדברג, הפרברים, גשר הירקון, גבעטרון, חוה אלברשטיין, יהורם גאון, נחמה הנדל, מאיר בנאי, נורית גלרון, יזהר כהן, שושנה דמארי, ריקה זראי, מייק ברנט, חני לבנה, סי היימן** ולעוד רבים, ואפילו לכותב כתבה זו - **דוד בן אשר** - 2 שירים. 1218 שירי זמר הלחין **נחציה** ועוד מוסיקה ל-123 סרטים בארץ ובעולם.

ובכן נחציה, מתי כתבת את המלים הראשונות לשיר?

ראש הממשלה בנימין נתניהו ושרת התרבות לימור לבנת נפגשו בצהריים עם היוצר והמלחין נחום היימן וסיכמו כי ישמש יועץ מיוחד לפרויקט "שימור הזמר העברי".

נחום היימן עם ראש הממשלה ושרת התרבות. צילום: דוברות משרד התרבות

ויש גם הבטחה של שרת התרבות לימור לבנת?

"כן, ההיא הבטיחה לי סכום כסף (50,000 ש"ח שנה) עבור תפקיד מיוחד של יועץ לשימור הזמר העברי. ההבטחה נעשתה במעמד ראש הממשלה בפגישה משולשת בלשכתו".

ו...?

"עדיין לא קיימה את הבטחתה".

הקונצרט של גדולי המוסיקאים של צרפת?

"לפני כשנה הגיע אלי טלפון מפריס מהטלוויזיה, הזמנה לאירוע בארמון פלה דה שאיו (Palais de Chaillot). קונצרט גדול, ש'אולי יהיה לך חלק בו'. המסר בא ממקסים דה-לה-פורסטיה, שאותו הכירה לי ננה מושקורי בעבר. התלבטתי אם לנסוע ולבסוף נשארתי כאן. להפתעתי העצומה, הושמעו שם 20 השירים הגדולים של צרפת ובמקום ה-5 הופיע השיר שלי 'פוגה קטנה', המילים בצרפתית של מקסים דה-לה-פורסטיה (בארץ הוא מוכר במילים דה בה דה בדם, דה בדה בדם, בביצוע הפרברים). כולם נכללו בתקליט מיוחד".

ספר לי את הסיפור עם ננה מושקורי?

"הייתי מוסיקאי צעיר וחצוף בפריס של שנות ה-70. רציתי לפגוש ולעבוד עם הגדולה מכולם ננה מושקורי. חבר שלי, איש ביטחון, ידוען אחד, לקח אותי לביתה מלווה ב-6 ז'נדרמים. נפתחה הדלת, היא הציצה וכבר עמדה לסגור, אלא שהנעל שלי נתקעה בין המשקוף לדלת, אני לא יוצא מכאן עד שאת מקבלת אותי. משהו קרה, היא הכניסה אותי, ומאז, עבודה משותפת של שנים".

ועם נעמי שמר?

"אני היחיד שיכול היה להיכנס לביתה בלי לטלפן מראש. היו בינינו יחסי קרבה הדוקים מאד. באחד הימים הבטנו דרך החלון וראינו פיגומים בבניין שממול. תוך 8 דקות נוצר השיר על 'אהבת פועלי הבניין'".

עכשיו גר נחצ'ה בבית אריה, וכבר יש בישוב כיכר על שמו. הוא עוקב בערנות אחרי פעילות העמותה לשימור הזמר העברי הישן, שאותה הקים. ומעל כיסא חוליו, שעוד מעט יקום ממנו, הוא מתאמן וירטואלית להדלקת המשואה ביום העצמאות, הבטחת ביבי.

כך כתב הנשיא שמעון פרס לנחצ'ה:

"נחצ'ה יקר

ברצוני להודות לך על אלבומי השירים אשר הענקת לי בתאריך 26 באפריל 2011. כאחד מאבות הזמר העברי בעשרות השנים האחרונות, ניכרת טביעת לחנייך על כל צעד ושעל בהתפתחות השירה העברית הישראלית. מפעל השירה של חייך הוא פס הקול של חיינו בארץ הזו.

ספר לי על התמונה שצילם אותך הצלם הכי מפורסם

"ב-1984, בהיותי בפריס מספר שנים, שם הלחנתי לסרטים ולזמרים מפורסמים, תפס אותי יום אחד ברחוב צלם צעיר, ואמר לי: יש לך פרצוף מעניין, וצילם אותי בפוזה מסוימת. הצלם הזה ז'אן פייר דה מניה, נעשה לימים גדול צלמי האופנה של אירופה".

התמונה מתנוססת על עטיפת הדיסק החדש של נחצ'ה. לכתבה זו צילמתי את נחצ'ה באותה פוזה בדיוק, אחרי 40 שנה. כאן, נחצ'ה בן 80 עם תמונתו המקבילה, אחוזה בידיו, כשהוא בן 40.

הסיפור המשפחתי המדהים וההבטחה של ביבי

"יומיים לפני שנפצתי פניתי לביבי, טרם יציאתו לארה"ב. העברתי לו מסר כתוב בו הסיפור המדהים שלי ובקשה מיוחדת. וזה הסיפור: סבא רבא שלי מת בן 106. סבא שלי מת בגיל 104. אבי מת בגיל 102. הם כולם, סבא רבא, סבא, אבא, וכך גם אנוכי נולדנו באותו יום ב-5.5. כלומר יום הולדתנו הוא ה-5 במאי. אני נולדתי בשעה 7 וחצי בערב. ערב יום העצמאות הקרוב (2014), שבו נערכת הדלקת המשואות, חל בדיוק ב-5 במאי, 2014, יום הולדתי. הדלקת המשואות נערכת בשעה 7 וחצי בערב, שעת הולדתי. ביקשתי מביבי לקבל את הזכות להדליק משואה בערב יום העצמאות הקרוב, לכבוד משפחתי הכל כך מיוחדת ולכבוד הזמר העברי לדורותיו, שאני שוקד לשמרו זה שנים רבות. כל פרס אפשרי כבר קיבלתי בחיי. בהדלקת משואה ביום העצמאות עדיין לא זכיתי. והנה מגיע היום".

ומה ביבי אמר?

"הוא אמר לי אישית בטלפון: יהיה בסדר". בינתיים הוחלט שהמשואות השנה יודלקו על ידי נשים בלבד, כך שנחצ'ה יצטרך לחכות לשנה הבאה כדי לזכות בכוד זה שהוא אכן ראוי לו.

"עצרתי את המכונית באמצע הגשר והתחלתי לכתוב. צפירות מכל עבר. עצר שוטר, ניגש אלי, הורה לי לנוע ולעצור בצד. ירד מהאופנוע התיישב לידי ושאל: מה אדוני עושה כאן, באמצע הגשר?"

היימן צפוי לתרום לפרויקט מניסיונו הרב כיוצר ומלחין אשר בשנים האחרונות עוסק גם בתיעוד דיגיטאלי של שיריו. עבור הייעוץ צפוי היימן לקבל מדי שנה כ-50 אלף ש"ח.

ועוד תגובה ממשרד התרבות:

שרת התרבות לימור לבנת אמרה: "נשמח אם תסייע לנו במפעל החשוב לשימור ותיעוד השירים, המהווים חלק בלתי נפרד מהפסיפס ההיסטורי של מדינת ישראל. אני משוכנעת, שהידע הרב שלך ורצונך לשמר ולתעד את השירים, בהווה ולמען הדורות הבאים, יהיו בעל ערך מוסף משמעותי ויתרמו רבות לפרויקט חשוב זה".

לתגובות לנחצ'ה ורכישת דיסקים שלו
הנה האימייל שלו: nh3400@gmail.com

המשך להלחין ולרגש עוד שנים ארוכות, למען כולנו. בברכת בריאות וכל טוב.

וכאן הוסיף פרס בכתב ידו: "הלחנים שלך ממלאים את ליבי כמו את לב האומה כולה."

שמעון פרס

תגובת משרד התרבות והספורט מה-7.7.13:
"ראש הממשלה בנימין נתניהו ושרת התרבות לימור לבנת נפגשו בצהריים עם היוצר והמלחין נחום היימן וסיכמו כי ישמש יועץ מיוחד לפרויקט "שימור הזמר העברי".

הפרויקט הוא פרי יוזמה משותפת של אגף המורשת במשרד ראש הממשלה והמדור לזמר עברי של המועצה הישראלית לתרבות ואמנות.

שני שירים אלה הם היחידים להם כתב נחום היימן גם את המילים וגם את הלחן.

הצוואה

בבוא יומי ייפלו עלי שלכת
ובדרכים מרבד של כוכבים כבים
ריחות של סתיו, נוגע לא נוגע
בצד ברושים, בין השדות הרחבים,

בבוא יומי, תגיע השלכת,
עלים ייפלו על הגגות,
גם אם נשוב, או נחזור,
צריך ללכת,

כשהחידות נותרו בלתי פתורות

בבוא יומי תישוב אולי הרוח
ותפזר את המילים עד תו אחרון.
על גבול הלילה והיום, כמו דף פתוח
תישוב הרוח על השיר האחרון.

רק שיר אחד ישרוד בצד האלם
ויחייך אל ההולכים עלי דרכים
רק שיר אחד אולי יחמוק מתוך התלם
כי כמו גרגר עפר קטן בין השירים
כך גם השיר,
חופים הם לפעמים געגועים

אני ממשיך לשיר,
אני ממשיך לראות
אני ממשיך לחלום
את כל מה שהיה.

כמו ים שלא נרדם
כמו איילה תועה
כמו קול שלא נדם
כמו ארץ לא זרועה
כמו אשל במדבר
כמו אדמה צחיחה.

כמו קיץ שנמוג
על פני חלום של אור
כמו שיר שלא נעור
כמו סתיו שלא עבר
כמו מחרוזות תפילה
של שיר שלא נגמר.

כמו נשר במדבר
כמו רחש באוויר
כמו שיר בלי מנגינה
כמו מנגינה בלי שיר
של אור שלא נבט
אני ממשיך לשיר.

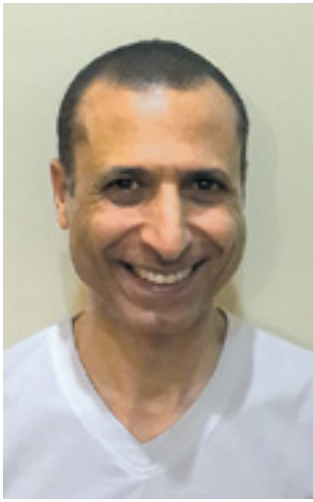
אני ממשיך לשיר

(שיר הנושא לסרט
"אדמה משוגעת")
מילים: נחום היימן.

כמו רוח בהרים
כמו שיר בלי מנגינה
כמו רחש בברושים
כמו אש שלא כתבה
כמו הלך שחלף
מבלי לומר מילה

נגעת לי בלב

נגעת לי בלב

תמר של

תמר של נולד וגדל ברחובות, הוריו נולדו בארץ אך הוריהם עלו מתימן בשנות ה-30. כנער ניסה להשתלב בחוגי ריקודי העם ללא הצלחה. עם גיוסו לצה"ל הצטרף לחוג ריקודי עם, ומאז הפך נושא זה לחלק בלתי נפרד מחייו. כבר אז, בגיל 19, בער בו הרצון לחבר ריקודים בעצמו, לעשות משהו שיהיה שלו, אבל עם הזמן הרצון הזה התפוגג ואחרי מספר שנים אף הפסיק לרקוד. לפני כ-7 שנים (2006) חזר לרקוד עם החלטה לממש את החלום הישן, עבר קורס מדריכים, וב-2010 חיבר שני ריקודים "בזמן אחר" ו"גובלין" - שניהם בסגנון מיוחד בביצוע של להקת "עשב בר".

בשנת 2012 החליט להגיש ריקוד לתחרות המחול העממי על שם **אושרי** חבר, בכרמיאל. מאחר והמוסיקה התימנית היא אחת מאהבותיו, והוא מכיר כמה וכמה סגנונות של ריקוד תימני, החליט לחבר ריקוד בסגנון זה אליו הוא כל כך מחובר. הריקוד שלו "הרועה מתימן" זכה במקום הראשון. **תמר:** "חיבור הריקודים הביא לי המון סיפוק והפך לחלק בלתי נפרד מחיי. כשראיתי בפעם הראשונה קהל גדול ורקד ריקוד שלי, לא הפסקתי להתרגש. נכון לעכשיו אני כל הזמן עסוק בריקוד הבא שלי... וכולי תקווה שקהל הרוקדים יאהב את מה שאני עושה..."

על הריקוד "נגעת לי בלב" הוא מספר: "הסיבה לריקוד זה היא הבת שלי הילה. אצלי בבית שומעים הרבה את **אייל גולן** כי הילה שלי מעריצה אותו ואת שיריו. הריקוד 'נגעת לי בלב' הוא ריקוד הזוגות השלישי שחיברתי אחרי שניים לשיריו של **שלמה ארצי**. הילה, שבכל הזדמנות משמיעה לי שירים של **אייל גולן** כדי שאחבר להם ריקוד הצליחה הפעם. השיר הזה נגע בי. קודם כל אני כל כך אוהב 'שירי פסנתר', והפסנתר הוא הכלי הדומיננטי בשיר הזה, וכמובן הביצוע המרגש של **אייל גולן**".

28-25 מחליפים מקום בשלוש פסיעות החל ברגל חיצונית:
הבן עובר לפני הבת תחת ידו השמאלית האחווה
בימין של הבת; שהייה.
32-29 כמו 28-25 בהחלפת תפקידים (הבת עוברת לפני
הבן תחת יד שמאל שלה האחווה בימין של הבן.
64-33 כמו 32-1 אך מסיימים פא"פ.

חלק ב': פא"פ אחיזה סגורה
1-4 שמאל שמאלה; שהייה; שיכול בימין לפני שמאל
שהייה.
5-8 הבן: צעדת צימוד בשמאל שמאלה; פתיחה בשמאל
שמאלה; שהייה כשהוא מלווה את הבת העושה
סיבוב ימינה תחת יד ימינה האחווה בשמאלו של
הבן.
9-12 אווזים שתי ידיים: העברת משקל לימין; שהייה;
העברת משקל לשמאל; שהייה.
16-13 ימין לאחור (מתרחקים תוך מתיחת הידיים);
החלפת מקום בשני צעדים החל בשמאל (הבת
בימין) תוך מעבר של הבת מאחורי הבן, תחת
יד ימינה האחווה בשמאלו של הבן. הבת תוך ½
סיבוב שמאלה והבן תוך חצי סיבוב ימינה.

נגעת לי בלב

צורת הקבוצה: זוגות במעגל

מבנה הריקוד: בית אחד 3 חלקים

משקל: 4/4

רשומים צעדי הבן. הבת מבצעת ברגליים וצדדים נגדיים.

חלק א': עמידה קשקשית, אחיזה גבוהה, פנים נכ"ש

1-4 רגלים חיצוניות: 3 צעדים לפניים; שהייה.
5-8 העברת משקל לימין, מאחורי הבת; שהייה; העברת
משקל שמאלה; שהייה.
9-11 נפרדים: הבן שמאלה למרכז המעגל, שיכול בימין
מאחורי שמאל; שמאל שמאלה; שיכול בימין לפני
שמאל.
12 3/4 סיבוב שמאלה על שתי הרגליים. מסיימים
פא"פ גב הבן למ"מ, כששמאל לפניים.
13-16 מתקרבים ב-3 פסיעות החל בשמאל; שהייה.
17-20 אווזים ידיים: העברת משקל לימין ימינה; שהייה;
העברת משקל לשמאל שמאלה; שהייה.
24-21 שיכול בימין מאחורי שמאל; שמאל שמאלה; שיכול
בימין לפניים; שהייה, תוך פנייה שמאלה, כך שהפנים
נכ"ש.

**"חיבור
הריקודים הביא
לי המון סיפוק
והפך לחלק
בלתי נפרד
מחיי"**

החל בימין ושהייה, תוך חצי סיבוב ימינה כשהיא מאחורי הבן.

29-32 מחליפים אחיזה לאחיות ידיים שמאליות: הבן צעדה תימנית בימין לאחור, תוך שהוא מרים את שמאלו האחווה בשמאלה של הבת העוברת למרכז המעגל משמאלו של הבן תוך חצי סיבוב שמאלה תחת הידיים השמאליות האחוזות. מסיימים פא"פ כשהבן במעגל החיצוני.

33-64 כמו 1-32 בכיוון הנגדי. בסיום הבת פונה רק רבע סיבוב שמאלה מתחת לידיים השמאליות האחוזות והבן פונה שמאלה לתחילת הריקוד.

סיום: לאחר שרקדנו את הריקוד פעמיים: 7-24 כמו 1-24 בחלק א'.

25-28 שתי הידיים אחוזות: הבן תוך פנייה שמאלה: שלוש פסיעות החל בשמאל; שהייה תוך שהוא מסובב את הבת $\frac{3}{4}$ סיבוב ימינה תחת ידה הימנית מבלי לעזוב ידיים. מסיימים פא"פ על ק"מ כששמאלה של הבת מאחורי גבה אחווה בימינו של הבן ומביטים זה בזו עד להפסקת המנגינה.

17-32 כמו 1-16 בכיוון הנגדי. הבן מתחיל במעגל החיצוני ומסיים בפנימי.

חלק ג': פא"פ ללא אחיזה הידיים

4-1 סיבוב שמאלה (הבת ימינה) בשלוש פסיעות שמאלה החל בשמאל (הבת בימין); שהייה.

8-5 כמו 1-4 בכיוון הנגדי ברגליים נגדיות.

12-9 צעדה תימנית בשמאל לאחור (הבת בימין לאחור). 16-13 אווזים יד ימין מחליפים מקום בשלוש פסיעות ושהייה: הבן תוך פנייה ימינה-לאחור כשהוא מסובב את הבת סיבוב שלם שמאלה תחת הידיים האחוזות. מסיימים עם הפנים למ"מ כשהבת לפני הבן, ידיים ימניות אחוזות למטה.

17-20 נכנסים למרכז המעגל בשלוש פסיעות החל בשמאל (הבת בימין); שהייה, תוך פנייה של הבת ימינה-לאחור.

21-24 פא"פ הבן במעגל החיצוני: שלוש פסיעות לאחור החל בשמאל (הבת לפני החל בימין); שהייה.

25-28 הבן: צעדה תימנית בשמאל לאחור. הבת עוברת למעגל החיצוני מימינו של הבן בשלושה צעדים

אני עובר את חיי מתקרב את בורחת
 לאן את הולכת מכאן
 את שלי ואולי כבר תהיי מסוגלת
 לאהוב כי אני כבר מוכן

כמו כל דבר שאת נוגעת, נגעת לי בלב
 אני יודע כמו כל סיפור של אהבה נשאר רק כאב

תגידי לי אם את זה כל חיי או שגמרנו
 או שתלכי כמו שאת ללא מילים
 תגידי לי אם באת אלי ליום או שאת נשאת
 ללילה, ללילה, ללילה עוד לילה את איתי

נגעת לי בלב

אני זוכר את הרגע הראשון
 שראינו אחד את השנייה מרחוק
 אני שלך אני ולך אני אשר
 איתך אני אלמד מתי לשתוק

אני עובר חיי מצפה לאורחת כמוך
 את אותי מבינה
 את יפה אך כמוך לא היו לי מאלה
 נשאת רק לי נאמנה

כמו כל דבר שאת נוגעת, נגעת לי בלב
 אני יודע כמו כל סיפור של אהבה נשאר רק כאב

תגידי לי אם את זה כל חיי או שגמרנו
 או שתלכי כמו שאת ללא מילים
 תגידי לי אם באת אלי ליום או שאת נשאת
 ללילה, ללילה, ללילה עוד לילה את איתי
 אני אומר לך ילדה או שאקרא לך גברת
 רציתי אותך לתמיד
 ידעתי איך שראיתי אותי בעיניך
 נחרט לי בלב העתיד

החוויות של אלכס

אלכס הובר מתעד במצלמתו את האירועים החשובים של ריקודי העם

Sa'adia is blessing סעדיה מברך

ב כל עיתון אנו נאיר ב"פוקוס של אלכס" אירוע שהתרחש בזמן האחרון כדי שגם אתם תוכלו לקחת חלק בחווייה.

הפעם בליל שישי ה-27.9.13, חגגו בגניגר יומולדת 90 שנה למורה, היוצרת, אחת ממקימי ארגון המדריכים המרקידים והכוריאוגרפים לריקודי עם, ואחת מעמודי התווך של ריקודי העם: **תמר אליגור**. לצערנו הרב, בעת הכנת הגליון, ב-10.11.2013, הלכה **תמר אליגור** לעולמה. יהי זכרה ברוך.

"שישי בגניגר" הפך כבר למסורת רבת שנים, כמעט עשור. **יאיר בינו ואילנה אשכנזי**, בשיתוף חברים רבים, מקיימים בכל שישי האחרון של החודש,

בעל הבית - יאיר בינו Host - Yair Bino

ציונה שרה Tsyona is singing

מפגש רוקדים לריקודי נוסטלגיה משובחים ואהובים.

המפגש מתחיל בשעה 17:00 ומסתיים בשעות הקטנות של הבוקר. באמצע הערב מקיימים קבלת

שבת מלווה בגנינה, שירה, הקראה, שקופיות ועוד, וכן מזנון עשיר שחלק גדול ממנו הוא מעשה

ידיהם של הרוקדים. כל מפגש מוקדש לנושא, אישיות או אירוע משמח כלשהו.

גם יצחק סעדה הגיע לברך והפליא גם לרקוד Itzik Sa'ada also came to congratulate and to dance amazingly

קבלת שבת Kabbalat Shabat

כך רוקדים בגניגר That's how we dance in Kibbutz Ginegar

וגם רוקדים And they also danced

Alex's Experiences

Alex Huber chronicles important folk dance events on film

In each forthcoming magazine, we will feature important Israeli folk dance events through Alex's lens, i.e., "Alex's Focus", so that you can vicariously take part in the experiences.

This time we focus on the special event held at Kibbutz Ginegar, on Friday night, September 27, 2013, in celebration of the 90th birthday of teacher, choreographer, one of the founders of the Irgun Hadmadrachim Hamarkidim V'Hachoreographim Shel Rikudai Am [Organization of Israeli Folk Dance Teachers, Leaders and Choreographers] and one of the pillars of Israeli folk dance, **Tamar Alyagor**. Sadly, while preparing this issue, **Tamar Alyagor** passed away on November 10, 2013. May her memory be blessed.

מלך הוולסים - מרקו
Marco - The King of The Walce

For many years, almost a decade, "Friday at Ginegar" has become a tradition. **Yair Bino** and **Ilana Ashkenazi**, in conjunction with many friends, gather together on the last Friday of each month to dance the most beloved nostalgia dances. The session begins at 5:00 pm and ends in the wee hours of the morning. In the middle of the evening, they have a Kabbalat Shabbat followed by playing music, singing, readings, slides and more, as well as an abundant buffet, much of it prepared by the dancers. Each session is devoted to a specific subject, personality or a happy occasion.

על יד שלמה ממון תמיד כיף לרקוד
This is always a pleasure to dance nearby Shlomo Maman

שלמה ממון בפיוזה העופינית
Shlomo Maman in his characteristic pose

This is happiness יואב אשריאל (במרכז) מוביל את השמחה

"כי תנעם"
יואב סידי ועליזה רוזן
Aliza Rozen and Yoav Sidi dancing "Ki Tinam"

קבוצת רוקדים בהדגמת ריקודיה של תמר אליגור
Demonstration of Tamar Elyagor's dances

רוקדים

מגזין לריקודי עם ומחול

NIRKODA

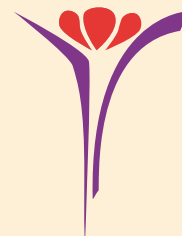
Magazine No. 91 | May 2014 | 30 NIS

SUMMER COURSE

For foreign teachers and dancers of Israeli Folk Dance

Association of folk dance instructors & choreographers in Israel and abroad

Karmiel Course & Festival 2014

13th Year

June 30-July 11, 2014

Karmiel Dance Festival **July 8-10, 2014** SUMMER COURSE

For Foreign Teachers and Dancers of Israeli Folk Dance

Festival General Director
Aharon Solomon

Artistic Director
Shlomo Maman

IFD Association Chairman
Avi Perez

A special 10 day course including:

- Workshops with Israel's finest choreographers.
- Teaching material – CD and DVD.
- One day of sightseeing.
- Joining several evening "Harkadot".
- Free entrance to all three main evening events at Karmiel Festival/Harkadot.
- Certificate of participation awarded.
- **Schedule is tentative and subject to change.**

Course, accommodation & fees:

- \$1,100 (\$1,000 for returning participants).
- Fees include: 7 day course and 3 festival days, half board accommodation and airport transfers.
- Registration must be accompanied by a \$250 deposit and sent by May 01, 2014
- By bank transfer: account name:"Amutat Festival"
To: Bank Hapoalim swift poalilit 12/747 Account # 504660
Address: Hagalil st. # 10, Karmiel 20100
- Or by special arrangement with Dany Benshalom
- Health Insurance is the responsibility of the participant.
- **A minimum of 25 participants is required for the course**

Please complete Registration Form and send back to:
dbenshalom@013.net.il

www.karmiefestival.co.il/index.php?lang=en

E-mail festival: info@karmiefestival.co.il

Summer Course Participants 2013

For more information
Contact:

Course Director:
Dany Benshalom

- Home: +972-4-6346851
- Mobile: +972-50-7296800
- E-mail:
dbenshalom@013.net.il
- **Skype name:** dbenshalom

Course Assistant Director:
Ruthy Slann

- Mobile: +1-864-650-2009
- E-mail: kibbutz@slann.com

